

## Å l a n d s l a n d s k a p s n ä m n d s

framställning till Ålands landsting med förslag

N:o 18/1948. till landskapslag angående landskapsförvaltningen

underlydande arbetares i landskapet Åland rätt

till hälso-, läkar- och sjukhusvård.

I riket äro statens arbetare i enlighet med särskilda bestämmelser tillförsäkrade rätt till fri hälso-, läkar- och sjukhusvård, såframt de hava sin huvudsakliga utkomst av statens arbete. Detta sistnämnda anses föreligga, då arbetet i allmänhet fortgår fem timmar i dygnet. Till förenämnda fria läkar- och sjukhusvård tillkommer rätt till fria resor för läkarbesök eller reseersättning, eller skall läkare på arbetsgivarens försorg hämtas till sjuk arbetare. Under samma kalenderår kan arbetare efter ordination av arbetsplatsens läkare erhålla fri sjukhus- eller sanatorievård under en tid, som varierar mellan fjorton och etthundraåttio dagar, beroende på huru länge arbetare varit anställd i statens tjänst. Förutsättning för fri sjukhus- eller sanatorievård under fjorton dagars tid är likväl, att den sjuka omedelbart före insjukmandet oavbrutet varit i tjänst minst tre månader, samt i övriga fall minst sex månader. Sjukhus- eller sanatorievård bör anordnas enligt lägsta av-



giftsklass i statens allmänna sjukhus, sinnessjukhus eller sanatorium.

Skulle det icke vara möjligt att bereda plats åt den sjuka i förenämmt sjukhus, skall vård anordnas i kommunalt sjukhus enligt lägsta

avlöningsklass, om detta blott låter sig göra. Skulle så ej vara

fallet, skall vård anordnas i privat sjukhus. Arbetare, som vid an-

ställningens början varit i behov av sjukhus- eller sanatorievård,

icke berättigad till sådan på arbetsgivarens bekostnad. Vård av

specialläkare eller vid specialsjukhus kan på särskild ansökan bevil-

jas arbetare efter utlåtande av läkare, som handhaft hans vård.

Under samma kalenderår erlägges åt arbetare för under sjukdomstide

infallande arbetsdagar, räknat från och med dagen för insjuknandet,

lön i enlighet med vad om sjukhus- och sanatorievård är stadgat.

Lönen erlägges oavkortad för de tolv första arbetsdagarna och där-

efter med tvätredjedelar av medeldagsförtjänsten. Om arbetare ge-

nom arbetsgivarens försorg beretts sjukhus- eller sanatorievård,

skall avdrag göras från hans lön med ett belopp, som motsvarar avgif-

ten i lägsta klass vid statens allmänna sjukhus, likväl ej mera än

att för försörjningspliktig arbetare återstår en tredjedel av medel-

dagsförtjänsten, om arbetaren är försörjningspliktig mot en person,

samt, om han är försörjningspliktig mot flera, avdraget minskas med

tio procent för var och en av dem, dock så, att sistnämnda till-

skott får stiga till högst två tredjedelar av medeldagsförtjänsten.

Återstoden för icke försörjningspliktig arbetare bör vara minst en

femtedel av medeldagsförtjänsten. Kostnaderna för medicin under

sjukhusvistelsen erläggas helt av arbetsgivaren. Vem som är för-

sörjningspliktig, samt huru medeldagsförtjänsten skall beräknas

därom är föreskrivet. Kvinnlig arbetare är berättigad att på grund

av havandeskap och förlossning erhålla ledighet med oavkortade löne-

förmåner under en tid av två månader före förlossningen, om hon före

den beräknade tidpunkten för förlossningen varit oavbrutet minst sex

månader i statens arbete. Även efter förlossningen kan kvinnlig ar-

betare erhålla ledighet, varvid lön utbetalas enligt de allmänna reg-

lerna för sjukdomsfall.

Arbetare, som själv varit förvällande till sin sjukdom uppsåtligt,

genom brottsligt förfarande, lättsinnigt leverne eller genom annat

grovt förvällande, är icke berättigad till tidigare nämnda förmåner.

Härifrån göres likväl undantag för med könssjukdom behäftad arbetare,

som är berättigad till läkar- och annan nödig vård, medicin mm. samt

resekostnader eller fri resa till läkare.

Föreskrivet är även vem högsta tillsynen av hälso- och sjukvården



på statens arbetsplatser tillkommer samt därom, att en särskild läkare bör vidtalas att mot ersättning handhålla hälso- och sjukvården på arbetsplatserna. Föreskrivet är vidare, vad å arbetsplats- och arbetsledningen med avseende å hälso- och sjukvården ankommer.

Enär landskapsnämnden anser, att landskapsförvaltningen underlydande såväl tjänstemän och befattningshavare som arbetare böra komma i åtnjutande av samma förmåner som motsvarande personer i statens tjänst, har landskapsnämnden uppgjort förslag till landskapslag angående landskapsförvaltningen underlydande arbetares rätt till hälso-, läkar- och sjukhusvård. Förslaget, anpassat efter landskapets särställning och de lokala förhållandena, bygger i allt väsentligt på rikslagstiftningen i ämnet, d.v.s. av Statsrådet den 10 april 1947 utfärdat reglemente angående arbetares i statens arbete hälso- och sjukvård.

Hänvisande till förestående får landskapsnämnden vördsammast förelägga Landstinget till antagande nedanstående

#### L a n d s k a p s l a g

angående landskapsförvaltningen underlydande arbetares i landskapet Åland rätt till hälso-, läkar- och sjukhusvård.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting an-

tagit nedanstående

#### L a n d s k a p s l a g

angående landskapsförvaltningen underlydande arbetares i landskapet

Åland rätt till hälso-, läkar- och sjukhusvård.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

#### 1 §.

Landskapsförvaltningen underlydande i privaträttsligt arbets- eller löneavtalsförhållande stående arbetare i landskapet Åland, vilka ha sin huvudsakliga utkomst av landskapets arbete, äga rätt till hälso-, läkar- och sjukhusvård i enlighet med vad i denna landskapslag stadgas.

Arbetare i landskapets tjänst anses erhålla sin huvudsakliga utkomst av landskapets arbete, om hans arbete i allmänhet fortgår fem timmar i dygnet.

#### 2 §.

Arbetare har rätt att vid sjukdomsfall, vartill även räknas tillfälliga tandsjukdomar, vilka kräva snabb vård, på arbetsgivarens bekostnad besöka av denne anvisad läkare eller tandläkare samt genom arbetsgivarens försorg erhålla sjukhus- eller sanatorievård under den tid arbetsförhållandet varar, ävensom erhålla lön under sjuk-



domstiden såsom här nedan stadgas.

Vid olycksfall samt yrkes- och epidemiska sjukdomar bör likväl tagas, vad om dem ytterligare är särskilt stadgat.

### 3 §.

Till läkarvård berättigad arbetare bör vid besök hos läkare hava med sig å fastställd blankett utskrivet sjukpass, som skall utfärdas av förman vid lokal arbetsplats.

### 4 §.

Då arbetares tillstånd vid svårt sjukdomsfall så erfordrar, skall honom beviljas reseersättning eller fri resa. För läkarbesök, eller skall läkare på arbetsgivarens bekostnad hämtas till den sjuke.

Resekostnader och arvode för läkarbesök hos sjuk arbetare erlägges i enlighet med vad därom är i riket särskilt stadgat.

### 5 §.

Arbetare har rätt att under samma kalenderår erhålla av arbetsplatsens läkare ordinerad sjukhus- eller sanatorievård, om han varit i landskapets eller statens arbete minst

1) tre månader, fjorton vårddagar

2) ett år, sextio -"-

3) fyra år, etthundratjugo -"-

4) sju år, etthundrafemtio vårddagar

5) tio år, etthundraåttio -"-

Hela den tid arbetare varit i landskapets eller statens tjänst räknas arbetaren till godo vid beräkandet av till sjukhus- eller sanatorievård berättigande tid, även om avbrott i arbetsförhållandet skulle inträffat, likväl sålunda, att för tillgodoräkande av tidigare arbetsförhållande erfordras, att arbetare i 1 mom. 1 p. nämnda fall varit minst tre månader och i 1 mom. 2-5 p. nämnda fall minst sex månader före insjuknandet oavbrutet i landskapets arbete.

Arbetare, vilken ostridigt ådragit sig sjukdom eller skada i arbetet, eller vars sjukdom eller skada förvärrats i arbetet, kan på ansökan av landskapsnämnden beviljas sjukhus- eller sanatorievård under längre tid, än vad i 1 mom. medgivits.

Sjukhus- eller sanatorievård bör anordnas i landskapets eller statens allmänna sjukhus, sinnessjukhus eller tuberkulossanatorium i den lägsta avgiftsklassen. Kan icke sjuk arbetare placeras i landskapets eller statens sjukhus, skall honom beredas vård i kommunalt sjukhus i lägsta avgiftsklassen, om plats i sådant erhålles. Skulle sistnämnda på grund av sjukdomens art eller av annan orsak icke vara möjligt, skall sjuk arbetare beredas tillfälle till vård i privat



sjukhus.

Skulle arbetare redan vid anställningens början varit i behov av sjukhus- eller sanatorievård, anordnas sådan icke genom arbetsgivarens försorg.

# 6 §.

Vård av specialläkare eller vid specialsjukhus kan på ansökan beviljas arbetare efter utlåtande av den läkare, som handhaft hans vård, enligt de i 5 § nämnda grunderna för sjukhusvård. Den sjuke kan i detta fall jämväl beviljas fria resor eller ersättning för sina resekostnader.

# 7 §.

Under samma kalenderår erlägges åt arbetare för under sjukdomstiden infallande arbetsdagar, räknat från och med dagen för insjuknandet, lön i enlighet med vad om sjukhus- och sanatorievård är i 5 § stadgat. Lönen erlägges oavkortad för de tolv första arbetsdagarna och därefter med tvätredjedelar av medeldagsförtjänsten.

Om arbetaren genom arbetsgivarens försorg beretts sjukhus- eller sanatorievård, göres avdrag från hans lön med ett belopp, som motsvarar lägsta avgift vid landskapets eller statens allmänna sjukhus, likväl ej mera än att för försörjningspliktig arbetare återstår en

tredjedel av medeldagsförtjänsten, om han är försörjningspliktig mot en person, samt om dessa äro flere, därutöver tio procent av medeldagsförtjänsten för var och en av dem, tillsammanslaget dock högst tvätredjedelar av medeldagsförtjänsten. Återstoden för icke försörjningspliktig arbetare bör vara minst en femtedel av medeldagsförtjänsten. Kostnaderna för medicin under sjukhusvistelsen erlägges av arbetsgivaren.

Försörjningspliktig är den, som har att försörja

1) maka eller egna samt makes eller makas barn under sjutton år. Till barn räknas även barn, födda utom äktenskapet samt adoptivbarn;

2) i 1 p. nämnda barn över sjutton år, barnbarn, föräldrar, adoptivföräldrar, far- eller morföräldrar eller syskon under sjutton år, om nämnda personers förmåga till arbete och förvärv samt förmögenhet äro så ringa, att de bevisligen för sitt uppehälle äro huvudsakligen beroende av den försörjningspliktige.

Arbetares i entreprenadarbete medeldagsförtjänst beräknas sålunda, att hans förtjänst under de närmaste tre månaderna före insjuknandet, utan medräknande av lön för övertidsarbete, divideras med arbetsdagarnas antal. Arbetares med timlön dagsförtjänst är



densamma som lön för arbetsdag av normal längd utan övertidsersättning. Arbetares med månadslön medeldagsförtjänst beräknas genom att dividera månadslönen med tjugofem.

Arbetare eller hans anhöriga tillkommande barn- eller familjebidrag eller därmed jämnställda tillägg erläggas under sjukdomstiden oavkortade under högst etthundraåttio dagar.

## 8 §.

Kvinnlig arbetare är berättigad att på grund av bevisligt havandeskap och förlossning erhålla ledighet från arbetet med oavkortade löneförmåner under två månaders tid, likväl är förutsättning för erhållande av lön, att arbetaren omedelbart före den beräknade förlossningstiden varit i landskapets tjänst minst sex månader. Om arbetaren efter åtnjuten ledighet på grund av havandeskap och förlossning på grund av bevislig sjukdom fortfarande är förhindrad att vidtaga med sitt arbete, erlägges åt henne lön för sjukdomstiden, räknat från dagen efter det ledighet för havandeskap och förlossning utgått enligt bestämmelserna i 7 §.

## 9 §.

Förhandsersättning för i arbete inträffat olycksfall erlägges av arbetsgivaren åt arbetare i form av lön under sjukdomstiden, och åt

hans anhöriga utbetalas vårdbidrag i enlighet med vad i 7 § säges.

Arbetsgivaren åligger dävid att underrätta det försäkringsbolag, där landskapets arbetare äro olycksfallsförsäkrade, om förhandsersättningen i enlighet med vad därom är särskilt stadgat samt dessutom, att olycksfallsersättningen bör erläggas till arbetaren genom arbetsgivaren. Om förhandsersättningen är större än den fastställda olycksfallsersättningen, skall skillnaden ej återbäras av arbetaren.

## 10 §.

Arbetare, som själv varit förvållande till sjukdom uppsåtligt, genom brottsligt förfarande, lättsinnigt liv eller genom annat grovt förvållande, är icke berättigad till de i tidigare §§ nämnda förmåner.

Med könssjukdom behäftad arbetare är dock berättigad att på arbetsgivarens bekostnad erhålla läkarvård, av läkare ordinerad medicin, vårdredskap, provtagning och annan nödig vård, och arbetare, som befarar att han är behäftad med könssjukdom, läkarundersökning med nödiga prov och vid behov preventiv vård samt av myndighet äskat intyg över resultatet. Arbetsgivaren erlägger den nödvändiga kostnaden för arbetarens resor till läkaren samt tillbaka till arbetsplatsen, eller ock bör arbetaren erhålla för ändamålet resebiljett,



som berättigar honom till fri resa.

# 11 §.

Högsta tillsynen av hälso- och sjukvården enligt denna landskapslag tillkommer landskapsnämnden.

Landskapsnämnden kan efter inhämtat utlåtande av medicinalstyrelsen för ordnande, förenhetligande och övervakande av hälso- och sjukvården på arbetsplats utfärda:

1) enhetliga noggrannare föreskrifter för arbetsplats angående hälso- och sjukvården jämte påbud om obligatorisk vaccinering och läkarundersökning;

2) föreskrifter om anskaffande av läkemedel och förbands- samt förstahjälpsmaterial;

3) föreskrifter om undersökning beträffande hälsoförhållandena.

# 12 §.

Arbetsplatsledningen äger vidtala en särskild läkare att mot ersättning handhava hälso- och sjukvården eller överenskomma därom med en lokal läkare, helst en tjänstläkare.

Arbetsplatsläkare åligger:

1) att giva läkarvård å bestämd mottagningsplats och på bestämd tid samt även annars vid hastiga sjukdomsfall;

2) att vid svårare sjukdomsfall, samt då sjukdomen antages vara av i 2 § 2 mom. nämnt slag eller skarlakansfeber eller kikhosta, besöka den sjuke, varvid arbetsgivaren erlägger läkararvode och resekostnaderna såsom i 4 § är stadgat;

3) att vid anmälda olycksfall omedelbart vidtaga nödiga åtgärder för hjälp åt den skadade samt vid behov besöka olycksfallsplatsen;

4) då förhållandet så påkallar, anlita hjälp av annan läkare och sjuksköterskor;

5) på med arbetsledningen överenskomna tider verkställa obligatoriska läkarundersökningar och vaccinerings, angående vilka anteckningar bör göras i arbetares hälsokort;

6) verkställa granskningar av hälsoförhållandet, förstahjälpsmaterial och medicinerna;

7) utfärda intyg angående sjukdom eller olycksfall;

8) ofördröjligen åt arbetsledningen och ortens hälsovårdsmyndigheter anmäla om förekommande smittsamma sjukdomar och hälsovådliga missförhållanden samt föreslå nödiga åtgärder för dessas avlägsnande;

9) göra förslag åt arbetsledningen om anskaffande av förbandsmaterial och mediciner;



10) årligen tillställa arbetsledningen berättelse över verksamheten; samt

11) iakttaga av landskapsnämnden, medicinalstyrelsen och övriga myndigheter givna föreskrifter angående hälso- och sjukvård samt övervaka föreskrifternas efterlevnad.

13 §.

Arbetsledningen åligger:

1) att övervaka att läkarundersökning och vaccinering av arbetare förrättas enligt allmänna och i denna landskapslag samt av vederbörande myndighet därjämte måhända särskilt givna föreskrifter;

2) att anordna läkarens resor till mottagningsplatsen och vid behov till patienten, ävensom anordna den sjukas transport till sjukhus, då så erfordras;

3) omedelbart meddela läkaren om befarade fall av smittsam sjukdom samt plötsliga, svåra sjukdomsfall och olycksfall;

4) erläggande av överenskommet arvode åt läkaren samt betalning till apotek och sjukhus ävensom utbetalning av lön åt sjuk arbetare eller dennes anhöriga, såsom i 2, 4, 7, 8, 9 och 10 §§ stadgas;

5) till försäkringsbolaget insända stadgad olycksfallsanmälan; samt

6) övervaka efterlevnaden av givna hälsovårds- och sjukvårdsföreskrifter.

14 §.

Om arbetare befaras hava insjuknat i sådan smittsam sjukdom, som omnämnes i 68 § av landskapets hälsovårdsstadga, eller scharlakansfeber eller kikhosta, åligger det arbetsledningen att, såframt läkare ej genast finnes till hands, omedelbart anmäla om sjukdomsfallet och den sjukas vistelseort åt ortens hälsovårdsmyndigheter och landskapsläkaren. Arbetsledningen åligger därjämte:

1) att med det första isolera den sjuke;

2) att se till, att den sjuke ej flyttas till någon annan lokal eller bostad ej heller till annan ort utan tillstånd av läkare eller vederbörande hälsovårdsmyndighet;

3) se till att hälsovårdsmyndigheterna ofördröjligen verkställa föreskriven desinfektion av den sjukas bostad; samt

4) se till, att den sjukas bostad före desinfektionen ej användes.

Mariehamn den 16 juni 1948.

På landskapsnämndens vägnar:

Lantråd

Viktor Strandfält.

Landskapssekreterare

Ch. Stormbom.